

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Hivatalosban előfizetői.
Egész évre ..... 18 h.
Négyedévre ..... 4 h.
Helyben hához hordva.
Egész évre ..... 20 h.
Négyedévre ..... 5 h.
Változó postán szállítva.
Egész évre ..... 24 h.
Négyedévre ..... 6 h.
Egyes szám ára 6 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét napján kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Sillágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetők és hirdetőik a kiadóhivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 232. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1915 október 12.

Győzelmeink Belgrádon túl.

Bevettük a Zöld-hegyet és Volky Vracart.

Budapest, okt. 11. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

A Maesvában és Obrenovácnál nincs jelentősebb esemény. Belgrádon át előnyomuló osztrák-magyar és német csapatok elűzték a szerbeket a várostól délkeletre és délnyugatra lévő elsáncolt állásaikból. Itt a mi csapataink rohammal vették be a Zöld-hegyet és Volky Vracart.

Szemendria és Pozsarevác körül szövetségeseink hadosztályai ismét tetemesen tért nyertek.

Belgrád bevételénél a császári és királyi csapatok 9 hajóágyut, 26 táborigényű löveg és 1 fényoszlop és számos puskát, sok lőszer és egyéb hadianyagot zsákmányoltak. 10 tisztet és 600 főnyi legénységet elfogtak. Az ellenség véres vesztesége igen nagy volt.

A dunai flottilla számos folyamaknál és orosz tengeri aknát emelt ki. Höfer.

Orosz hadszíntér.

Budapest, október 11. (Hivatalos.)

Az oroszok tegnap az egész északkeleti arcvonalunkon lényegesen alábbhagytak támadásikkal. Az ellenség csak a Strypa melletti hadállások ellen intézett néhány támadást, melyek épp mint az előző napokon ránézve teljes balsikerrel végződtek. Berezina és az alsó Styr közötti szakaszon az ellenséget északkelet felé vetettük vissza.

Olasz hadszíntér.

Budapest, október 11. (Hivatalos.)

Tegnap a délnyugati harc vonalon sem voltak nagyobb harcok. Az olaszoknak a Mrzli Whr ellen intézett támadását már tüzérségünk tüze lése meghegyezte.

Döntő esemény készül az Yser vonalon.

Budapest, október 11. (Saját tud.) Lyonból jelentik: Az egész Yser vonalon lázas tevékenység észlelhető. A németek megerősítik védműveiket. Az angolok és franciák szárazon és vizen döntő eseményt készítenek elő.

Támadjuk a második szerb hadállást.

Sajtóhadiszállás, október 11. A Belgrádból kivert szerb csapatok második állásukban a várost délről környékező magaslatokon foglaltak újabb pozíciót. Ez a hadállásuk is ép oly jól van megerősítve, mint az első vonal.

Tüzérségünk hatalmas támogatása mellett csapataink már támadásban vannak az egész vonalon. A szerbek tüzérségileg is jól támogatott állásaikban ép olyan szívesen védekeznek, mint tegnap Belgrád utcáin.

A négyesszövetség a Balkánon.

Genf, október 11. A genfi Journal külön tudósítója megbízható forrásból jelenti, hogy Szerbiának Franciaország 120.000 főnyi, Anglia pedig 30.000 főnyi csapatot ígért segítségül. Ugyanekkor San Giovanni di Meduánál egy olasz hadtest is partraszállt, hogy Montenegrón keresztül a monarchiába hatoljon. Szerbiában a hangulat ennek ellenére is annyira kedvezőtlen az olaszokra nézve, hogy nem lehet szó róla, hogy az olaszok közvetlen segítséget nyújtsanak. Azt vetik szemükre, hogy Dalmácia orosz-lánrészt maguknak akarják biztosítani, bár e tekintetben már bizonyos engedelményeket is tettek.

Az olasz királyt apósa, Nikita montenegrói király állítólag arról értesíti, hogy hatvanezer főből álló hadseregével kész Ausztria-Magyarország ellen offenzívát kezdeni. Szerbia is vállalkozik a magyar-német ellenséges csapatok leverésére, ha a négyesszövetség támogatja őt a bolgár támadás feltartóztatásában s e célból százötvenezer katonával a segítségére siet.

Divat értesítés elsőrangú női szabóság.

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgy közönséget, hogy az őszi és téli divat összes újdonságai teljes választékban raktára érkeztek. Méret utáni rendelvények leggyorsabban eszközöltetnek, kész női blousok, pongyolák, kamébatok, divat kelmék, selymek, bársonyok, kalapok, vásznak, fehérneműk, ernyők, ridicülők, harisnyák, keztyűk, szőnyeg-, függöny-, paplanok és takarók legjobban beszerezhetők.

Czillér Imre

nagyáruházában

Szent László-tér.

Belgrád eleste és a francia diplomácia.

Budapest, október 11. (Saját tud.) Genfből jelentik: A francia külügyminisztériumba akkor érkezett meg Belgrád elestének híre, amikor Delcasse a Nisből érkezett hírek alapján a minisztertanács részére megnyugtató jelentést készített.

Delcasse telefonált Vivianinak, hogy beteg és nem mehet el a minisztertanácsba. Ilyenformán Viviani tesz holnap jelentést a nagy parlamenti bizottságnak.

Tönkrevert orosz támadás Zalescykinéi.

Budapest, október 11. (Saját tud.) Csernovitzból jelentik: Zalescyki közelében a Szereth torkolatánál két nap óta tüzérségi harcok folynak.

Az oroszok előretörését az osztrák-magyar tüzérség srappnelláporral fogadta, mire azok visszavonulásra kényszerültek.

Fejvesztett szerb csapateltolások.

Szofia, október 11. A szerbiai határon olyan csapatmozdulatok észlelhetők, amelyek a szerb hadvezetés fejvesztettségét bizonyítják. Olyan katonai erők, amelyek csak a legutóbbi napokban vonultak fel és helyezkedtek el a bolgár határral szemben — ugylátszik váratlanul jött parancsra — sietve kiűrtették elfoglalt állásaikat és elvonultak. Két nap múlva ugyanazok a csapatok, külsőjükön az erőltetett menetelés látható nyomaival ismét visszaérkeztek és ismét elhelyezkedtek a két nap előtt kiűrtített állásokban. Reggelre a csapatok ismét nagyszívesen utra készültek és elvonultak.

Szuchomlinov négyszáz milliót sikkasztott.

Berlin, október 11. Az Acht-Uhr Blatt jelenti: A cár által kiküldött parlamenti bizottság, amely Szuchomlinov volt hadügyminiszter ellen felelt vizsgálatot, igen súlyos vádanyagot derített ki. Néhány bizottsági tag azt kívánja, hogy a vizsgálat eredményét azonnal hozzák nyilvánosságra, az elnök, Petrov tábornok, a birodalmi tanács tagja és a bizottság többsége azonban a vizsgálat folytatása mellett döntött. Jól értesült forrásból azt jelentik, hogy a volt hadügyminisztert négyszázmillió rubel elsikkasztásával vádolják. Szuchomlinovnak igazolnia kell, hogy hova lett egy 325 millió tétel, amely nyom nélkül eltűnt a hadügyminiszterium pénztárából. — Körülbelül 75 millió rubel hiányzik még.

Szuchomlinovot és feleségét ezenkívül megvesztegethetőséggel vádolják. Különösen a hadseregszállításoknál történtek hihetetlen méretű panamáék. A volt hadügyminisztert súlyosan kompromittáló okmányokat találtak. Ezek az iratok a kémkedés miatt agyonlőtt Njasszodov ezredessel is összefüggésben vannak, akinek Szuchomlinov egy igen kényes ügy miatt volt lekötözött. Szuchomlinov erélyesen védelmezte a kémet, ami Pétervárott nagy feltűnést keltett. A cárnak jelentést tettek a vádakról.

Zaimisznak többsége van.

Athén, október 11. A entente forrásból terjesztett híresztelésekkel ellentétben a Venizelosz ellenes lapok közlik, hogy Venizelosz még lemondása után is arra igyekezett pártját rávenni, hogy a kamarában a legerélyesebben lépjen fel a Zaimisz-kabinet ellen. Venizelosz-párti többség azonban a folytonos disszidálás következtében any-

nyira megesapant, hogy Venizelosz még a kamarában való személyes fellépéssel sem juthatna abba a helyzetbe, hogy a kormány pozíciójára döntő befolyást gyakoroljon. A Venizelosz pártjából disszidáltak csoportja egy háromtagú küldöttség útján kérdést intézett Zaimisz miniszterelnökhöz aziránt, hogy az új kabinet milyen álláspontra helyezkedik a görög állásfoglalás tekintetében.

A miniszterelnök kijelentette, hogy az új kormány el van határozva, hogy az ország semlegességének védelmére minden rendelkezésre álló eszközt igénybe vesz. A kabinet Görögország beavatkozását a háborúba sem az ország momentán érdekeivel, sem jövőendő existenciájának feltételeivel nem tartja összeegyeztethetőnek. A görög szerb szövetségi szerződés nem teszi kötelességévé Görögországnak Szerbia segítését, mert az adott esetben Bulgária nem kezd önálló akciót Szerbia ellen, hanem egy már régen folyamatban levő akcióhoz csatlakozik. Ilyen esetre pedig nem vonatkoztatható a szerződés. Ezzel ellenkező értelmezése a szerződés — teljesen szubjektív és ellentmond a szerződés betűinek és lényegének. A küldöttség bejelentette Zaimisz miniszterelnöknek, hogy a disszidáltak csoportja ezen felfogásnak megfelelő programot a kamarában támogatni fog.

Az Epiruszban és az új görög területen megválasztott kamarai képviselők, akiket a Venizelosz-párti többség kizárt a szavazásokból, szintén elhatározták, hogy a kamarában az új kabinet körül csoportosulnak. Ez az elhatározás is jelentékeny súlylyal bír a Zaimisz kabinet szempontjából, miután az ezen csoport tagjainak helyzetét rendező javaslatot az új kormány már a kamara első üléseinek egyikén kívánja megszavaztatni, a disszidáltak csoportjának és az Új Görögországban választott képviselők csatlakozásával a volt Gunarisz-párt jelentős többséget képvisel.

Tíz elsüllyesztett szállítóhajó a Földközi-tengeren.

Berlin, október 11. A Wolf-ügynökség magánlevelezője jelenti Athénból: Entente-körökben nagy nyugtalanság uralkodik amiatt, hogy a Földközi-tenger keleti részében tengeralattjárók számos hajót süllyesztettek el. Az utolsó 14 nap alatt a következő hajók elvesztését jelentették be:

Angol hajók: Horidia 4944 tonnával, Burrfield 4037 tonnával, Silverash 3753, Sarby 3653 és egy motordereglyét 30 tonnával;

francia hajók: Provincia 3523, Antoine St. Margurethe 3800, Amiral Hamilin 3051 tonnával és egy szállítóhajó, továbbá egy ismeretlen szállítóhajó.

Az entente hatalmak számos torpedórombolója lázasan kutat valamennyi görög sziget partján, hogy ott tengeralattjáró támaszpontokat fedezzen fel.

Itália nem tüntet Szerbia mellett.

Budapest, október 11. (Saját tud.) Stokholmból jelentik: Az olasz kormány megtiltotta a Szerbia melletti tüntetéseket.

A hentesek bezárják az üzleteiket.

Nem vásárolnak sertést, mert drága.

A közönség egy része eddig úgy igyekezett segíteni magán, hogy marhahús helyett sertéshúst vásárolt. Nemesak azért, hogy némileg olcsóbb volt, de nem kellett hozzá zsir, sőt még a sertéshusból kisült zsirt más ételnemű készítéséhez használhatta fel.

Mától kezdve egyszerűen nem lesz sertéshús. A hentesek gyűlést tartottak s kimondták, hogy holnap, szerdától kezdve, bezárják a hentes boltokat.

Tény, hogy a sertésvásárban 7 korona 20 fillérért vásárolták élsúlyban a hentesek a sertéshús kilóját s egy egy sertéshusból csak 18 kiló u. n. apadót számítottak le. Ilyen árak mellett nem képesek a sertéshúst a hatóságilag megállapított összegért adni.

Az Ipartestületben vasárnap délután tartott értekezleten Czeglédy Jeremiás elnökléte alatt a nagyváradi hentesiparosok mind részt vettek.

Az elnök Czeglédy Jeremiás az értekezlet megnyitása után bejelentette az értekezlet tagjainak, hogy az élelmezési bizottság ülésén felszólalt s előadta az összes hentes iparosok nevében, hogy a város által megállapított árakon nem képesek a sertéshúst mérni s ha nem emelik a maximális árakat, értekezletre hívja össze a hentes iparosokat. (Helyeslés.) Felhívja a jelenvoltakat, nyilatkozzanak, képesek-e a hajlandók-e a jelenleg megállapított árakért árusítani. (Zaj.)

— Nem mérünk, mert mindenünket ráfizetjük! — kiáltások hangzottak minden oldalról.

Czeglédy Jeremiás folytatta beszédét a zaj lecsillapulta után. A város 8 K 20 fillérért vásárolt 100 mázsa zsirt s ugyanekkor egyik szaktársat megbüntette a hatóság, mert 8 koronát vett egy kiló zsirért. A főjegyző azzal magyarázta ezt meg, hogy 50 mázsa zsirt 6 kor., 100 mázsát 7 20 K és 100 mázsát 8 20 K ért vásárolt a város s így 7 20 K ért, mint középárért adja a város a zsirt. Majd kifejtette, hogy mily óriási árért kell a henteseknek venni a sertést. Ha erről tájékozva volna a közönség nem őket nevezné uszorasoknak. (Zaj.) Mondja ki az értekezlet, hogy egyelőre nem sztrájkolnak a hentesek, de a mostani árak mellett nem vágnak sertést. Ha a hentesek nem vásárolnak sertést, az eladók majd lejjebb szállítják az árakat. Szükséges, hogy a hentes iparosok szervezkedjenek.

Fazekas Márton rámutat, hogy a sertés

Belgrád eleste és a francia diplomácia.

Budapest, október 11. (Saját tud.) Genfből jelentik: A francia külügyminisztériumba akkor érkezett meg Belgrád elestének híre, amikor Delcasse a Nisből érkezett hírek alapján a minisztertanács részére megnyugtató jelentést készített.

Delcasse telefonált Vivianinak, hogy beteg és nem mehet el a minisztertanácsba. Ilyenformán Viviani tesz holnap jelentést a nagy parlamenti bizottságnak.

Tönkrevert orosz támadás Zalescykinél.

Budapest, október 11. (Saját tud.) Csernovitzból jelentik: Zalescyki közelében a Szereth torkolatánál két nap óta tüzéségi harcok folynak.

Az oroszok előretörését az osztrák-magyar tüzéség srappellzáporral fogadta, mire azok visszavonulásra kényszerültek.

Fejvesztett szerb csapateltolások.

Szofia, október 11. A szerbiai határon olyan csapatmozdulatok észlelhetők, amelyek a szerb hadvezetés fejvesztettségét bizonyítják. Olyan katonai erők, amelyek csak a legutóbbi napokban vonultak fel és helyezkedtek el a bolgár határral szemben — ugylátszik váratlanul jött parancsra — sietve kiürítették elfoglalt állásaikat és elvonultak. Két nap múlva ugyanazok a csapatok, külsőjükön az erőltetett menetelés látható nyomaival ismét visszaérkeztek és ismét elhelyezkedtek a két nap előtt kiürített állásokban. Reggelre a csapatok ismét nagyszívetre utra készültek és elvonultak.

Szuchomlinov négyszáz milliót sikkasztott.

Berlin, október 11. Az Acht-Uhr Blatt jelenti: A cár által kiküldött parlamenti bizottság, amely Szuchomlinov volt hadügyminiszter ellen folytat vizsgálatot, igen súlyos vádanyagot derített ki. Néhány bizottsági tag azt kívánta, hogy a vizsgálat eredményét azonnal hozzák nyilvánosságra, az elnök, Petrov tábornok, a birodalmi tanács tagja és a bizottság többsége azonban a vizsgálat folytatása mellett döntött. Jól értesült forrásból azt jelenti, hogy a volt hadügyminisztert négyszázmillió rubel elsikkasztásával vádolják. Szuchomlinovnak igazolnia kell, hogy hova lett egy 325 milliós tétel, amely nyom nélkül eltűnt a hadügyminisztérium pénztárából. — Körülbelül 75 millió rubel hiányzik még.

Szuchomlinovot és feleségét ezenkívül megvesztegethetőséggel vádolják. Különösen a hadseregszállításoknál történtek hihetetlen méretű panamak. A volt hadügyminisztert súlyosan kompromittáló okmányokat találtak. Ezek az iratok a kémkedés miatt agyonlőtt Njasszozjedov ezredessel is összefüggésben vannak, akinek Szuchomlinov egy igen kényes ügy miatt volt lekötözöttje. Szuchomlinov erélyesen védelmezte a kémet, ami Pétervárott nagy feltűnést keltett. A cárnak jelentést tettek a vádakról.

Zaimisznak többsége van.

Athén, október 11. A entente forrásból terjesztett híresztelésekkel ellentétben a Venizelosz ellenes lapok közlik, hogy Venizelosz még lemondása után is arra igyekezett pártját rávenni, hogy a kamarában a legerélyesebben lépjen fel a Zaimisz-kabinet ellen. Venizelosz-párti többség azonban a folytonos disszidálás következtében any-

nyira megesapant, hogy Venizelosz még a kamarában való személyes fellépéssel sem juthatna abba a helyzetbe, hogy a kormány pozíciójára döntő befolyást gyakoroljon. A Venizelosz pártjából disszidáltak csoportja egy háromtagú küldöttség útján kérdést intézett Zaimisz miniszterelnökhöz aziránt, hogy az új kabinet milyen álláspontra helyezkedik a görög állásfoglalás tekintetében.

A miniszterelnök kijelentette, hogy az új kormány el van határozva, hogy az ország semlegességének védelmére minden rendelkezésre álló eszközt igénybe vesz. A kabinet Görögország beavatkozását a háborúba sem az ország momentán érdekeivel, sem jövőendő existenciájának feltételeivel nem tartja összeegyeztethetőnek. A görög szerb szövetségi szerződés nem teszi kötelességévé Görögországnak Szerbia segítségét, mert az adott esetben Bulgária nem kezd önálló akciót Szerbia ellen, hanem egy már régen folyamatban levő akcióhoz csatlakozik. Ilyen esetre pedig nem vonatkoztatható a szerződés. Ezzel ellenkező értelmezése a szerződése — teljesen szubjektív és elletmond a szerződés betűinek és lényegének. A küldöttség bejelentette Zaimisz miniszterelnöknek, hogy a disszidáltak csoportja ezen felfogásnak megfelelő programot a kamarában támogatni fog.

Az Epiruszban és az új görög területen megválasztott kamarai képviselők, akiket a Venizelosz-párti többség kizárt a szavazásokból, szintén elhatározták, hogy a kamarában az új kabinet körül csoportosulnak. Ez az elhatározás is jelentékeny súlylyal bír a Zaimisz kabinet szempontjából, miután az ezen csoport tagjainak helyzetét rendező javaslatot az új kormány már a kamara első ülésének egyikén kívánja megszavaztatni, a disszidáltak csoportjának és az Új Görögországban választott képviselők csatlakozásával a volt Gunarisz-párt jelentékeny többséget képvisel.

Tíz elsüllyesztett szállítóhajó a Földközi-tengeren.

Berlin, október 11. A Wolf-ügynökség magánlevelezője jelenti Athéból: Entente-körökben nagy nyugtalanság uralkodik amiatt, hogy a Földközi-tenger keleti részében tengeralattjárók számos hajót süllyesztettek el. Az utolsó 14 nap alatt a következő hajók elvesztését jelentették be:

Angol hajók: Horidia 4944 tonnával, Burrfield 4037 tonnával, Silverash 3753, Sarby 3653 és egy motordereglyét 30 tonnával;

francia hajók: Provincia 3523, Antoine St. Margurethe 3800, Amiral Hamilin 3051 tonnával és egy szállítóhajó, továbbá egy ismeretlen szállítóhajó.

Az entente hatalmak számos torpedórombolója lázasan kutat valamennyi görög sziget partján, hogy ott tengeralattjáró támaszpontokat fedezzen fel.

Itália nem tüntet Szerbia mellett.

Budapest, október 11. (Saját tud.) Stokholmból jelentik: Az olasz kormány megtiltotta a Szerbia melletti tüntetéseket.

A hentesek bezárják az üzleteiket.

Nem vásárolnak sertést, mert drága.

A közönség egy része eddig úgy igyekezett segíteni magán, hogy marhasus helyett sertéshúst vásárolt. Nemcsak azért, hogy némileg olcsóbb volt, de nem kellett hozzá zsir, sőt még a sertéshusból kisült zsir más ételnemű készítéséhez használhatta fel.

Mától kezdve egyszerűen nem lesz sertéshus. A hentesek gyűlést tartottak s ki-mondották, hogy holnap, szerdától kezdve, bezárják a hentes boltokat.

Tény, hogy a sertésvásárban 7 korona 20 filléért vásárolták elősúlyban a hentesek a sertéshus kilóját s egy-egy sertésből csak 18 kiló u. n. apadót számítottak le. Ilyen árak mellett nem képesek a sertéshúst a hatóságilag megállapított összegért adni.

Az Ipartestületben vasárnap délután tartott értekezleten Czeglédy Jeremiás elnöklelete alatt a nagyváradi hentesiparosok mind részt vettek.

Az elnöklő Czeglédy Jeremiás az értekezlet megnyitása után bejelentette az értekezlet tagjainak, hogy az élmezési bizottság ülésén felszólalt s előadta az összes hentes iparosok nevében, hogy a város által megállapított árakon nem képesek a sertéshúst mérni s ha nem emelik a maximális árakat, értekezletre hívja össze a hentes iparosokat. (Helyeslés.) Felhívja a jelenvoltakat, nyilatkozzanak, képesek-e és hajlandók-e a jelenleg megállapított árakért árusítani. (Zaj.)

— Nem mérünk, mert mindenünket ráfizetjük! — kiáltások hangzottak minden oldalról.

Czeglédy Jeremiás folytatta beszédét a zaj lecsillapulta után. A város 8 K 20 fillérért vásárolt 100 mázsa zsirt s ugyanekkor egyik szaktársat megbüntette a hatóság, mert 8 koronát vett egy kiló zsirért. A főjegyző azzal magyarázta ezt meg, hogy 50 mázsa zsirt 6 kor., 100 mázsa 7 20 K és 100 mázsa 8 20 K-ért vásárolt a város s így 7 20 K-ért, mint középárért adja a város a zsirt. Majd kifejtette, hogy mily óriási árért kell a henteseknek venni a sertést. Ha erről tájékozva volna a közönség nem őket nevezné uszorásoknak. (Zaj.) Mondja ki az értekezlet, hogy egyelőre nem sztrájkolnak a hentesek, de a mostani árak mellett nem vágnak sertést. Ha a hentesek nem vásárolnak sertést, az eladók majd lejjebb szállítják az árakat. Szükséges, hogy a hentes iparosok szervezkedjenek.

Fazekas Márton rámutat, hogy a sertés

drágaságot a közvetítők okozzák, míg Fröhlich János céltalannak tart minden további alkudozást.

Oláh Ferenc számokkal mutatja ki, hogy a hentesek drágábban szerzik be a sertéshúst, mint a hatóság által megállapított maximális ár. Így nem is jogos, hogy tőlük azt követelik, hogy ráfizessenek.

A beszédek elhangzása után abban állapodtak meg, hogy amennyiben a hatóság által megállapított árnál magasabban nem árusíthatnak, másnap, hétfőn a meglévő állataikat levágják s készleteiket kiárusítják; szerdától kezdve sertést nem vágnak, sertéshúst nem árusítanak. Akiknek tisztán a hentes-üzletük van, ma, szerdától zárva tartják üzleteiket.

Tegnap ezen határozatot bejelentették a hatóságnak.

Elhatározták továbbá a hentesek, hogy a maguk és a közönség érdekében s az árak csökkentése céljából szervezkednek az állattulajdonosok és eladók ellen.

A nagyváradi fogyasztók szövetségének gyűlése a drágaság ügyében.

Hatalmas méretű népgyűlést tartott a Vigadó gyönyörű termében a drágaság ellen védekező nagyváradi szövetség vasárnap d. u. 5 órakor. A hatalmas terem egészen megtelt Nagyvárad polgáraival, kik között képviselve volt a társadalom minden osztálya a legelőkelőbbektől kezdve a legszegényebb néposztályig, háziasszonyok és családapák. Az előkészítő bizottság gondosan előkészített programot készített elő, mely az egyes szónokoknak kiosztotta a témákat, melyeket beszédük felölelt.

A népgyűlés elnöke egyhangulag Száhlender Károlyt, jegyzővé pedig Várady Istvánt és Rigó Szerenát választotta meg. A hófehér haju, 80 éves aggastyán: Száhlender Károly elfoglalta helyét az elnöki emelvényen s felhívta Kocsán János törvényszéki bírót előadót, hogy terjessze elő referátumát. Kocsán János nagy készültséggel terjesztette elő előadói javaslatát. Egy tudós objektivitásával ismertette a helyzetet, az általános drágaságot, felsorolta az eszközöket, melyekkel az ellen küzdeni kell. Hangja csak néha emelkedett magasabbra, mikor érzelmekre akart hatni, s ilyenkor előadása valóságos költői szárnyalású volt. Előadta, hogy a népgyűlés most nem akar határozatot provokálni semmi irányban. Célja csak az, hogy megbízást eszközöljön ki az előkészítő bizottság részére, hogy a további teendőket elvégezhesse. Az előkészítő bizottság feladata lesz eszméket termelni s azokat megvalósítani mindig a hatósággal karöltve, melylyel teljes összhangban akar működni s erre nézve már ígéretet is nyert a hatóság főembereitől, hogy készséggel várják az előkészítő bizottság javaslatát. Most az e célunk — mondotta az előadó — hogy megalakítsuk a fogyasztók szabad szövetségét, melybe beletartozik mindenki, aki akár eszmével, akár panasszal felkeresi az előkészítő bizottságot a mai drágaság leküzdése célzatával. Ez az előkészítő bizottság állandóan permanenciában van a városi Népiroda helyiségében s elintézi minden javaslatot, minden panaszt, melyet eléje hoznak. A népgyűlés az előadót megéljenzte.

Özv. Nagy Ödönne szólott elsőnek a tárgyhöz. Beszéde nagy érdeklődést keltett a hallgatóságban. Főleg a praktikus szempontokat fejtegette, mint háziasszony, kiváló gyakorlati érzéssel. Rendkívül talpraesett beszédét zugó tapsok követték.

Szabó Károly azzal kezdte, hogy ez a mozgalom nem egy társadalmi osztály szervezkedése, hanem az egész közönség tömörülése. Mert itt mindnyájuk érdekéről van szó. Az iparosság nevében csatlakozik a mozgalomhoz, mely a kizsákmányolás megszüntetését követeli.

Dr Papp Károly az állam, a hatóságok és a társadalom feladatairól beszélt a drágaság elleni küzdelemben. Zugó tapsvihár közt jelentette ki, hogy a kormány eddig kevésbé foglalkozott közéletmelzési kérdésekkel, programot ezen a téren nem adott. A közéletmelzés tekintetében a sajtó volt az egyetlen fórum, mely megvizsgálta a panaszokat, nem segített ugyan rajtuk, de legalább hangot adott a panaszoknak. De ezután másképp lesz. A kormány végre belátta, hogy hathatósan intézkednie kell s élni is fog az egyetlen célravezető eszközökkel: az ármakszimálással és a rekvirálással. Nagyvárad közönségének pedig kötelessége megalkotni egész Nagyvárad hatalmas fogyasztási szövetségét, mert a rettenetes helyzeten csak ez enyhíthet.

Huzella Gyuláné következett ezután. Kész szónok, aki nem a szívekhez szól, hanem az észhez. Egész előadásán meglátszik egy nagyműveltségű asszony rendkívül alapos készültsége. A drágaságot az eladók kapzsiságának tulajdonítja, akik hamar és sokat akarnak nyerni. Azt ajánlja, hogy fejelemze magát a közönség s tartsa be mindenki a maximális árakat s ne vegyen azoknál drágábban, még ha megtudná is fizetni a magasabb árat. A magas nivóju előadás nagy tetszést aratott.

Sas Ede beszélt ezután nagy hatással. Temperamentuma egészen magával ragadta a hallgatóságot. Azzal kezdte, hogy a polgárság segíti a hadsereget és így az erőre kölesönösen szükség van. Segítsünk magunkon s akkor a kormány is megsegít. Előterjeszti a népgyűlésnek a határozati javaslatot, mely szerint átírnak Nagyvárad törvényhatóságához, hogy a kormánynál kérjék minden élelmicikk árának maximálását és kérjék a drágaság ügyének rendezését. Megalakítják a fogyasztók szövetségét, a melynek szervezetét a végrehajtó bizottság alkotja meg.

A határozati javaslatot lelkes éljenzés követte, Schön Lipót a tej- és fadrágaság ellen kelt ki. Blum József pedig a német viszonyokat állítja példaként elő. Hirdeti, hogy a demokrácia hiánya okozza a bajokat.

Ezek után Száhlender Károly a határozati javaslatot elfogadottnak jelentette ki s éljenzések közepette berekesztett a gyűlést.

* Kiadó november elsejére Rákócsy ut 7. szám négy szoba fürdőszobával, Körös-utca 15. sz. ötszobás modern ujlakás, Értekezni ott és Oláry I. cégnél

Falusi fuvarosok az egész téli időnyre fuvarozásra felvétetnek. Kapucinus-utca 19. sz.

A Vörös-Kereszt működése a vetítő vásznon.

Fényes ünnepély a katonákért.

A Kath. Kőr ragyogó fényben uszó óriási fehér termében ünnepélyes hangulat uralkodott vasárnap este. A hatalmas terem zsufolásig megtelt előkelő, diszes közönséggel, amely ez alkalommal ünnepelni jött össze, ünnepelni azokat, akiknek legtöbbször tartozunk, s akik a legtöbbet tesznek és tettek értünk: hős fiainkat, a katonákat. A katonákért jelentek meg mindnyájan: a város előkelő férfiai, a diszes hölgy-koszoru, a bájos leánysereg, az aranyifjuság, s a teremben bizonyos emelkedett hangulat töltötte el mindenki szívét, a büszke örömmel vegyes hálaérzet izzott hazafias hévvel mindenki lelkében.

Az ünnepélyen megjelent a társadalom színe-java. Ott láttuk a jelenváltak sorai közt Széchényi Miklós gróf v. b. t. t., megyéspüspököt, Radu Demeter gör. kath. püspököt, Vucskics Gyula és Brém Lőrinc kanonokokat, dr Fráter Imrét, Obrincsák István ezredest, Pally Lajost, dr Lábán Lajos táblaelnököt, dr Kovács Áront, Rimler Károly polgármestert, Gellért László jószágkormányzót.

Ott voltak még Geleta Géza, Frankó Endre, Gyöngyössi István, dr Schwartz ezredes, Baróthy Pál, dr Hoványi Gyula, Markovits Antal, dr Révész László, Mayer László dr, Némethy Gyula dr, Schweiger Ede dr, Száhlender Károly, Mazurek Gyula, dr Heilinger József, Jerzsák István, Balogh Mihály, dr Krüger Jenő, dr Frankó József stb.

Azonkívül megtöltötte a termet a minden szépért és nemesért lelkesedő hölgy-közönség Pally Lajosnéval az élén, aki ennek az ünnepélynek is éltető lelke volt.

Este fél 9-ig egyre hullámozott felfelé a lépcsőkön a közönség, mikor végre aztán háromnegyed 9-kor megkezdődött a fényes ünnepély. Széttlibbent a színpad azurkék kárpitja, s egy bájos urileány, Rác Manci lépett elő és kedvesen, szívhez szólóan adta elő a prologót, amely hatásos, keresetlen szavakkal ecsetelte az egész ország háláját a katonák iránt.

Munkácsi Tépécsinálók e képe tünt aztán elő a színpad homályából, meglevevették az alakok, amelyeket híres festők oly művészi festett a durva vászonra. Minden egyes alak igazi tökéletességgel illeszkedett a kép harmonijába. Várad szép asszonyai tették varázslatossá a képét. A sebesült katona személyében Bölöni Bakó Zoltán joghallgató adta elő nagyhatással Nádányi Zoltán remek alkalmi költeményét.

Hagedornné Rimler Irén lépett aztán a pódiumra, s énekelt el gyönyörű, csengő hangján egy művészi szépségű áriát és Beleznay Antal Hősök álmá t tökéletes művésztel.

Özv. Bachmann Fülöpné Huzella Ödön hazafias költeményét adta elő élénk tetszés mellett. A „Diszapolónok“ volt a következő szám, amelynek két szerepében Brányi Erzsébet és Böszörményi Gézáné kaptak sok

tapost. Brányi Erzsébet tökéletes diszapelónó volt.

Ezután következett a műsor legfrappánsabb száma, a több mint 130 kép, amely mintegy maradandó koszoruba kötötte a nagyváradit és biharmegyei Vörös-Kereszt fáradhatatlan, nemes munkásságát. Az első katona vonat elindulásától az utolsó napokig benne volt ebben a képsorozatban jótékony társadalmunk minden ténykedése. A képeket *Horkay* Elemér hírlapíró kísérte érdekesen megszerkesztett, ötletes magyarázattal.

Az egyes képeket, különösen a színes felvételeket élénk tetszéssel fogadta a közönség. Az ápolónők, az orvosok, s a jótékonyok minden vezére ott szerepelt a vásznon.

Különösen felharsogott az ováció és a percekig tartó éljenzés, mikor a vásznon megjelent a gróf *Széchenyi* Miklós v. b. t. t., megyéspüspök, az Országos Vörös-Kereszt vezető alelnökének remekül sikerült, hatalmas méretű arcképe. Ez az éljenzés, ez az ováció a főpápnak szólt, aki nemesak mint főpásztor gyakorolta az irgalmasság és jótékonyok dicső lelki cselekedeteit, hanem a háboru kezdete óta minden energiájával a hazafias jótékonyok sugárait hirtette szerteszét, akinek a Vörös-Kereszt alelnöksége nem csak cím, hanem alkalom a jótettek láncolatára.

Szép képek mutatták be a Szent József-intézet kórházát, a nagyszalontai Vörös-Kereszt működését, valamint rendkívül hatásosak voltak az irgalmas nővérek vezetése alatt álló Félix-fürdői kórház és a révi Zichy-bariangnál eszközölt felvételek.

Egész sorozat kép mutatta be a nyugvóállomás kórházát a háboru jótékonyok közismert, nemes alakjaival. Gyönyörűek voltak a lövészárók-ünnepélyről felvett rendkívül változatos, színes képek. Nagyon bájos volt egy kacagó baba képe, a jövő reménye. Ez a kép egy magában is bizonyítaná, hogy a képek készítője: *Bordé* Ferenc kész művész. A közönség gyönyörködve nézte végig a pompás képsorozatot.

Rendkívül hatásos szimbolikus élőképek fejezte be a pompás műsort, amelynek alakjaiban *Balogh* Miskáné (Hungária), dr. *Szűnyogh* Pálné (Germánia), *Gyarmathy* Judit (nemő) és *Stefáni* Miklós (honvéd) arattak tetszést. Ez a kép egyik legfényesebb pontja volt a műsornak. Ugy az egyes szereplők jelmeze, mint az egésznek beállításának izlésre vallott és igazán nagy hatást ért el.

A Himnusz lélekemelő hangjai mellett távozott a közönség a szépen sikerült ünnepélyről.

A vetítő estét tegnap is megismételték igen nagyszámú előkelő közönség jelenlétében. A legközelebbi és végső előadás holnap, szerdán, délután 5 órakor lesz, amikor is csak a két élőképet marad el a műsorból. Belépti díj ez alkalommal 60 fillér lesz.

* Zeuzsi kisasszony a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. *Simer* Gyula hangszerkészítőnél, mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedük, gramafonok eladása és javítása csesőárban. **Már különlegességek.**

A monarchia cimerekérdésének kedvező megoldása.

A hivatalos lap holnapi száma királyi kéziratokat tartalmaz, amelyek nagyjelentőségű közjogi kérdésnek, a cimerek és jelvénykérdésnek megoldását foglalják magukban. A probléma megoldása úgy történt, ahogyan ez a dualizmusnak és abban Magyarország önálló államiságában a legkorrektebbül megfelel. A kék-fehér, a fekete-sárga szín a jövőben az osztrák császárság szimbóluma lesz s mellette teljes paritással érvényes a magyar és nemzeti szín.

A két cimert öfelsége házi címere köti össze. A korrekt közjogi megoldás öfelsége királyi kéziratának értelmében úgy a közös külképviseletnél, mint a közös hadsereg zászlójában és a haditengerészetnél is érvényesülni fog.

A cimerek és jelvénykérdésnek évtizedek óta vajudó megoldása a háboru izgalmai közepette is jóleső érzést fog kelteni országszerte és tanuskodik arról is, hogy Ő Felsőge bölcsessége rendületlenül a dualisztikus államformában és ennek keretében a magyar nemzet érvényesülésében látja a monarchia boldogulásának alkonyát. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hort József államvasuti mérnök halála.

Tegnap, október 11-én hosszas gyengélkedés után halt meg a magyar államvasutak nyugalmazott mérnöke, *Hort* József államvasuti felügyelő életének 64-ik évében. *Hort* József 37 évig volt az államvasutak szolgálatában, mely szolgálati évek nagy részét Nagyváradon töltötte. Mikor néhány éve nyugalmába lépett, ismét Nagyváradra költözött, ahol oly sok tisztelője volt. Már évek óta gyengélkedett, de nagyobb beteg nem volt. Csak néhány hete fordult aggasztóra állapota, mig nem szombaton eszméletét veszítette s azóta majdnem állandóan eszméletlenül feküdt. Betegágya körül állandóan ott voltak leányai: Irén, férj, *Ferencsik* Ödön és *Margit*, a nagyváradit polgári leányiskola tanárnője. Tegnap délután 2 órakor váltotta meg a halál a nagybetegét szenvedéseitől.

Temetése e hó 13-án, szerdán d. e. 10 órakor lesz a Rákóczi-ut 28. sz. gyászszobából.

A mélyen sujtott család a következő gyászjelentést adta ki:

Öz. *Hort* Józsefné szül. *borbereki Kovács* Viktória, úgy a maga, mint gyermekei, unokái az elhunyt testvérei és rokonai nevében fájó szívvel tudatja, hogy a legjobb férj, példás családapa, szerető testvér és rokon, *Hort* József mérnök, magyar államvasuti nyug. felügyelő munkás életének 64-ik, boldog házasságának 40-ik évében f. hó 11-én d. u. 2 órakor hosszas szenvedés és a halotti szentségek ajtatos felvétele után csendesen elhunyt. A megboldogult hűlt teteme f. hó 13-án d. e. 10 órakor fog a Rákóczi-ut 28. sz. gyászszobából a rom. kath. egyház szer-tartása szerint a nagyváradit olaszii temetőben levő családi sírhelyen örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise áldozat f. hó 14-én reggel 9 órakor fog az olaszii plébánia templomban az egrek urának bemutatattatni. Nagyvárad, 1915 október 11. Legyen emléke áldott! *Hort* Viktor, *Hort* Irén férj *Ferencsik* Ödön, *Hort* Margit gyermekei, *Hort* Antal, *Hort* Róza, *Hort* Erzsébet, testvérei. *Ferencsik* Ödön veje, *Hort* Viktorné szül. *Nikell* Eleonóra menyje. *Ferencsik* Magda, *Ferencsik* József, *Ferencsik* Sándor, ifj. *Ferencsik* Ödön, *Hort* Ida, *Hort* Klára, unokái.

lyeztetni. Az engesztelő szentmise áldozat f. hó 14-én reggel 9 órakor fog az olaszii plébánia templomban az egrek urának bemutatattatni. Nagyvárad, 1915 október 11. Legyen emléke áldott! *Hort* Viktor, *Hort* Irén férj *Ferencsik* Ödön, *Hort* Margit gyermekei, *Hort* Antal, *Hort* Róza, *Hort* Erzsébet, testvérei. *Ferencsik* Ödön veje, *Hort* Viktorné szül. *Nikell* Eleonóra menyje. *Ferencsik* Magda, *Ferencsik* József, *Ferencsik* Sándor, ifj. *Ferencsik* Ödön, *Hort* Ida, *Hort* Klára, unokái.

HIREK

* Magyarok Nagyaszonnyának ünnepe. Nagyváradit katolikusai mélyszéges áhitattal ülték meg vasárnap Magyarok Nagyaszonnyának ünnepét. Az összes plébánia-templomokban közösen járultak a hívek a szentségekhez és a szent áldozásokat a magyar fegyverek győzelméért ajánlották fel. A hét óras miséken volt a hivatalos közös szent áldozás, de azért a későbbi miséken és a többi templomokban is százszámra járultak a hívek a szentségekhez. Az olaszii plébánia-templomban a 7 órai miséket 3 oltárnál gróf *Széchenyi* Miklós megyés püspök, dr. *Vucskics* Gyula és *Brém* Lőrinc kanonokok mondták s ugyanők végezték a hívek áldoztatását is; az Urak Kongregációjának tagjai vállalták a ministrálást. A későbbi miséken *Imrik* S. Zoltán tb. kanonok és *Bertram* Brunó prem. tanár, az ujjvárosi plébánia-templomban dr. *Lestyán* Eadre, *Gálly* Sándor és *Glac* Mihály, a váradvelenceiben *Halász* Gyula és *Domanek* Pál osztották ki az Ur szent testét. Az összes szent áldozások száma vasárnap Nagyváradit templomokban a kétezret meghaladta.

* Katonai kitüntetések. A hivatalos lap közli, hogy a király a *Ferenc* József-rend lovagkeresztjét adományozza dr. *Wermisofsky* János 70. gyalogezredbeli törzsorvosnak. A katonai érdemkereszt III. osztályát kapták a következő vitéz tisztek: *Metzger* József 70. gy. e. beli és *Meister* Frigyes 37. gy. e. beli századosok. *Folk* Ferenc 70. gy. e. beli főhadnagy, *Franjkovic* Miklós és *Walterstalski* Walter Farkas 70. gy. e. beli hadnagyk, s ezeken kívül még *Nedeczky* László és *Hegedüs* Béla 2. népfelkelő huszárezredbe beosztott szolgálaton kívüli viszonybeli honvéd főhadnagyk. A legfelsőbb dicsérő elismerésben részesültek *Fojes* László és *Bauer* Roland 4. honvéd gyalogezredbeli tartalékos hadnagyk.

* A mazuri csata a Kath. Körvetítő-estéjén. Nagyérdékű vetítő-estéje lesz ma a Kath. Körnek: a második mazuri csatáról kerülnek igen sikerült képek bemutatásra, azonfelül az uzsoki harcokról is fog látni a közönség pompás eredeti félételeket, melyeket *Bozoky* Gyula honvédszázados készített. Az előadást, amely este fél 6 kor kezdődik, dr. *Vucskics* Gyula kanonok tartja.

* Halálozás. Dr. *Téglássy* Gáborné szül. *Zsugovits* Ilona, honvéd ezredorvos özvegye este 75. évében elhunyt. Temetése ma, október 12-én reggel 8 órakor lesz a *Hódossy* Miklós utca 12. sz. háztól. A holttestet Aradra szállítják. — Dr. *Farkas* Zoltán kir. albirót súlyos gyász érte. Egyetlen kis fiacskája: *Jenőke* rövid szenvedés után elhunyt. A kis halott temetése tegnap, hétfőn délután nagy részvél mellett ment végbe.

* A budapesti Kongregáció Otthon hadikórházának ünnepe. Lélekemelő ünnep folyt le vasárnap, a Magyarok Nagyszombatjának ünnepe a Kongregáció Otthon hadikórházában. A sebesült katonák szokásos 7 órai miséjén P. Bernhard Zsigmond régens a vasárnapi evangéliummal kapcsolatban feltárta az isteni Szent-Szív legkedvesebb, legjellemzőbb vonását: az állandó, gyengéd, kifogyhatatlan szeretetet a betegek iránt. A szent beszédre az összes orvosok s apólok, élőkön dr. Strausz István legfőbb számszéki tanácsos, kórházi igazgatóval megújították egy év előtt tett fogadalmukat, hogy önzetlen szeretettel, újra minden erejüket, idejüket beteg vitézeink ápolására szentelik. Utánuk a sebesült katonák járultak sorra a szentáldozáshoz.

* Belányi felebbezése a közgyűlésen. A esütörtöki városi közgyűlésen ismét felszínre került a Belányi-ügy. A villamos felügyelő-bizottság javaslatára, tudvalevőleg elbozósította állásából Belányi Imrét a villamosmű igazgatóját s a vele kötött szerződést felbontotta. A polgármester határozatát Belányi Imre mecfelbbszte s a felebbezés a esütörtöki közgyűlés elé kerül. A tanács, mint állandó választmány tegnap foglalkozott a felebbezéssel. A felebbezéssel szemben dr. Dóri István v. alügyész hosszú indokolást készített, s ebben a polgármesteri határozat helyességét fejtegeti. — A tanács, mint állandó választmány abban állapodott meg, hogy Belányi felebbezésnek elutasítását és a polgármester határozatának jóváhagyását ajánlja a törvényhatóságnak.

* Mivel foglalkozzanak a rokkant katonák. A vármegyei rokkant katonákat gyámolító bizottság tudvalevőleg felkérte a közreműködésre Ipolyi-Keller Gyulát is. A felkérésre tegnap válaszolt a kirendeltség vezetője, aki szívesen tesz eleget a kérelemnek, egyben előterjesztést is tett az alispánhoz, hogy milyen uton-módon gondolná értékesíteni a rokkant katonák munkaerejét. Ipolyi-Keller Gyula elsősorban a háziiparnál akarja felhasználni a rokkant katonákat. A kosárfonásnál, méhészetnél nagyszerűen érvényesülhetnek a rokkant katonák. Az intelligensebb rokkant katonákat a vidéki szövetkezetek vezetőinek, esetleg ott könyvelőknek is lehet alkalmazni. A vezetői és környezői képességek elsajátítására a kormány megfelelő tanfolyamokat is rendeztet. A kirendeltség vezetője a legodaadóbb támogatását kérte meg az alispánnak.

* Be kell jelenteni a szánokat. A temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság 37514/1915. számú megkeresése alapján felhívom mindazon szánka tulajdonosokat, akiknek teherzánka, személyszállító szánka és kézisánka (rodli avagy másféle szánka) van birtokukban, valamint a szánka készítővel foglalkozó kocsigyártó iparosokat, miszerint a birtokukban levő szánkák számát és minőségét, valamint a minőség szerinti és minőségét, valamint a minőség szerinti azt, hogy a teherzánkának mennyi az önsúlya, a személyszállító szánka pedig egy avagy kétfogatú e, a város tanácsa katonai ügyosztályánál (Városháza II. emelet 32. sz. szobában) a folyó évi október hó 18-ig mulhatatlanul jelentésük be. Egyben ugyan ezen határidő alatti jelentkezésre hívom fel mindazokat az iparosokat és mesterembereket, akik szánka készítővel is szoktak foglalkozni, avagy annak készítéséhez is értenek. Végül megjegyezni kívánom, hogy a szánkáknak átvétele illetve megvásárlása ese-

tén alj- és oldal deszkákkal kell ellátva lenniük. Nagyvárad, 1915 október 8. Eleméry Ferenc katonai tanácsnok.

* A tegnapi tekeverseny. Szokatlan nagy érdeklődés mellett zajlott le vasárnap délután a Katholikus Kör tekepályáján az idei évzáró tekeverseny. Bár a verseny pontban fél 3 órára volt kitűzve 2 óra után már megkezdődtek a nevezések. A versenyt Schuch Károly őrnagy nyitotta meg. A játéktól már elszokott versenyzőknek kezdetben szokatlanul látszott a versenypálya s az első órában egyáltalában nem volt eredmény. A legelső két sikeres dobást Jánossy Aurél tette, aki 6-3-al jó ideig tartotta is magát. Kevésbé utána ugyancsak 9-el veresített az első díjért Schuch Károly. Most már a verseny élénkebb kezdett lenni. Pompásan törtetett előre nyugodt szabályos dobásaival Vlád Sándor 5-0-5-el, aki a finishig ezzel tartotta is az első helyet. Finishben egymásután váltakoztak a helyek. Erős küzdelem fejlődött ki Kliegl, Szakács, Schuch, Völgyi között. Végre is a csaknem utolsó turban 4-5-6-al Beethy Kálmán elsőnek került. Második Vlád Sándor, míg harmadiknak Lengyel Sándor jött be. A rendező versenyt nyomon követte a vigasz-verseny, melyben szintén sokan vettek részt. Első lett Igaz Károly, második Kopócsy Sándor.

* 40 évi szolgálat után nyugalomba. A nagyváradai városi járásbírósnál az ott megforduló emberek mind ösmérik a főljstrom iroda kedélyes, jovialis irodatiszjét Fenyő Sándort. A vigkedélyű öreg ur október elsajén töltötte be negyvenedik szolgálati évét és most a járásbírósnál eltöltött fáradságos, hosszú munkája után a jól megérdemelt nyugalomba megy. Mint értesülünk felebbvalói sok évi hű szolgálatáért legfelsőbb királyi kitüntetésre is felterjesztik.

* A lemergi önkéntesek második művész-estéje. Csak nemrégiben emlékeztünk meg a lemergi XI. hadtest tiszti iskolája által rendezett fényes sikerű művész-estéről és már ismét az önkéntesek újabb, az elsőhöz hasonló nagy sikerűnek ígérkező művész-estéjéről kell számot adnunk. A hangverseny, melynek tiszta jóvedelme, a haretéren elesett altisztek özvegyei és árvái javára lesz fordítva, kedden e hó 12-én este fél 8 órakor a Fekete Sas szálloda diszteremben lesz megtartva. A műsor, amely előtűnk csak részben ismeretes, művészi izlással és eredetiséggel összeállított élvezetes estét ígér. Kedvelt primadonnánk Zsigmondy Anna kellemes hangjával fogja a közönséget gyönyörködtetni. Ugy szintén nagy figyelmet érdemel Schwarz Rézsi k. a. (Budapestről) művészi cellojátéka, valamint Liszt Rhapsodia, amelyet Klasen Willy a bécsi konservatorium tanára fog művésziesen előadni. Moshammer a budapesti zeneakadémia tanára mesteri hárfajátéka, továbbá Gandriot a bécsi udvari opera tagja klarinet soloja, az első hangversenyéről ismeretes Lubiniotzki hőstenorja (a drezdai operaház tagja), Menasches hegedűművész, Tobitschek, a fiatal zongoraművész és mások fogják művészi játékkal emelni az est sikerét. A meghívók már szétküldtek. Azok a műbarátok, akik a meghívókat meg nem kapták és ezen estélyre, amely a jótékonytágot

és hazafiasságot szolgálja, el akarnak jönni, meghívókat az 6r utcai térparancsnokságnál kedden d. e. 10-12 óra között átvehetik. Jegyek a Hegedüs Hirlapirodában Rákóczi-ut 2. sz. a. kaphatók.

* Kié a tehén és ló. A rendőri büntető bíróság ezennel közhírré teszi, hogy f. hó 4 ikétől a mai napig összesen 3 drb ló és 1 drb tehén bitangásban találtatott. — Igazolt tulajdonosok a rendőrség földszint 7. szám alatt mielőbb jelentkezzenek.

* Gondozni kell a katona-sirokat. Tegnap rendelet érkezett Biharvármegye törvényhatóságához a katona-sirok gondozása tárgyában. A rendelet értelmében a sírok gondozása katonai hatóságnak képezi feladatát. Nemcsak egyszerű fakeresztel kell ellátni a sírokat, de maradandó emléktáblákkal és felirattal is meg kell jelölni minden egyes sírt, hogy a háboru után minden zavar nélkül lehessen az exhumáltasokot végezni. A sírok gondozásának kötelezettsége az ellenséges katonák sírjára is kiterjed.

Cukor elővételben
10 kgtól kilogrammonként 102 fill. a Nagyvárad Tiszviselő Fogyasztási Szövetkezetében. Rákóczi-ut Orsolyazárdaépület. Telefon 769.

* Kökögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13-02.

CIPÓ
ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső
Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

* Elveszett nagyvásárkor egy drb. két éves tarka üsző borju ollóval vágott T jelzéssel a megtaláló jelentse be a nagyvárad rendőrségre.

* Hogyha megállnak a vonatok. Az utasoknál főleg katonaságnál föltétlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált tej és tejpör, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány-féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kiesinyben süveges, kocka és kristálycukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sóshering, osszó, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Tölire teavásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg Diana sóborszesz 56 fillér. Vigyázat! Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefon sz. 635.

x Poloskairtó NOXIN biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

támadásokat. Német csapatok elfoglalták Hladkytól délre (a Szereth mellett Tarnopoltól 14 kilométernyire északnyugatra) emelkedő magaslatot és Hladky faluból ellenünk intézett három orosz előretörést visszavertek.

Balkán hadszíntér.

A Drina mellett további harcok fejlődnek. A Sabac és Gradische közötti arcvonalon a dunai átkelés befejezést nyert. Belgrádtól délre elfoglaltuk a magaslatokat Varkovo és Mirijevo között. Tovább keletre a támadás folyamataiban van. A rami Dunahajlásban rohammal elfoglaltuk az Anathéma állást. — Tovább lefelé Orsováig helyenkint ágyúharcok vannak.

Német csapatok eddig 14 tisztet és 1542 főnyi légénységet fogtak el és 17 ágyút, köztük két nehézet, valamint 5 géppuskát zsákmányoltak. (Min. eln. sajtóoszt.)

Elsülyesztett ellenséges hajók

Konstantinápoly, október 11. A főhadiszállás jelenti:

A Dardanella arcvonalon, valamint a többi arcvonalon nem volt változás. Megállapítást nyert, hogy egy nagy szállítóőzöst, valamint az „Arabic” nevű segédcirkálót szeptember közepén egy német tengeralattjáró elsülyesztette.

Földrengés Temes- és Torontál-vármegyében.

Temesvár, okt. 11. (Saját tud.) Tudósítók jelenti, hogy Temes- és Torontál-megyében tegnap heves földrengést érezték. Bánlak és Modos községekben kémények bedőltek.

Venizelosz elhagyja Görögországot.

Budapest, okt. 11. (Saját tudósítónktól.) Konstantinápolyból jelentik: Venizelosz a megbukott görög miniszterelnök elhagyja Görögországot és Franciaországban telepszik le.

Az antant új tervei.

Budapest, október 11. (Saját tud.) Londonból jelentik: Az antant új haditervet dolgozott ki. Céljuk az osztrák-magyar és német invázió tervének halomra döntése és hogy Romániát és Görögországot maguk részére megnyerjék.

Nyugtalanág Szerbiában.

Budapest, október 11. (Saját tud.) Luganóból jelentik: A szerb főhadiszállás még Kragujevácbán van, de máris nagy nyugtalanág észlelhető.

Elsülyesztett francia gőzös.

Budapest, október 11. (Saját tud.) Kaneából jelentik, hogy egy német buvárhajó a lybiai tengeren egy francia szállítóőzöst elsülyesztett.

A rigai pályaudvar bombázása

Budapest, október 11. (Saját tud.) A berlini Wolff-ügynökség jelenti: Egy német hydroplán tíz bombát dobott a rigai pályaudvarra.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

ZENE-ÉS MŰVÉSZET

Kerékjártó Duci hangversenye.

E hó 20 án, szerdán este, városunk zenekedvelő közönségének ünnepi estéje. Ekkor tartja ugyanis hangversenyét a már is országsszerte nagy művészi hírnévre szert tett fiatal magyar hegedűművész: Kerékjártó Duci. A fiatal és máris nagyírű hegedűművész hangversenyét a háboruban fel-dult tűzhelyeket újra felépítő bizottság céljai javára rendezi Hlatky Endre főispán véd-nöksége alatt. A hangverseny, melyet már is nagy érdeklődés előz meg, a Vigadó nagytermében lesz megtartva s belépésre szolgáló jegyek a Hegedűs hírlapírodában kaphatók.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős: **Dr. PAPP KAROLY.**

17802—1915. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. Földmívelésügyi miniszter ur 108304/1915-I/A-2 sz. leirata alapján tudomás és mihez tartás céljából ez uton közlöm a város közönségével, hogy a hadsereg szükségleteinek fedezésére lábon álló diófák további levágása és feldolgozása már nem szükséges.

A lábon álló diófáknak a hadsereg céljaira való lefoglalásával és megvásárlásával az illetékes hatóságok részéről megbizva, vagy felhatalmazva tehát senki sincs. Amennyiben tehát valaki ilyen megbizottnak adná ki magát, szigorú megbüntetés végett a hatóságnak kérem azonnal tudomására hozni.

Nagyvárad, 1915 október 2-án.

Rimler Károly s. k. polgármester.

Olcsó és szép sírkeresztek

cement alappal fejfák, sirtáblák domborura préselt betűkkel kaphatók

Maár Lajos és Testvére
lakatosoknál
Teleky-u. 45.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
26981—1915 szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 13100/1915 eln. sz. körrendeletével az 1873. 1896. években született s a bemutató szemléken alkalmatlannak talált népfelkelésre kötelezettek kivül elrendelem a népfelkelési tényleges szolgálat alól bevonulásuk előtt vagy után akár meghatározott, akár bizonytalan időre felmentett népfelkelésre kötelezettek (felmentett volt tisztek is) összeírását.

A külön kibocsátott hirdetmény szerint az összes felmentett népfelkelésre kötelezetteknek is jelentkezni kell a városi tanács katonai ügyosztályánál a folyó évi október hó 11-től 17-ig terjedő időben.

A körrendelet értelmében a felmentett népfelkelésre kötelezettek a jelentkezéskor igazolni kötelesek, vajjon még mindig azon viszonyok között vannak e, amelyek a felmentést indokoltá teszik és pedig:

1. a hadieülu szolgálatokra dolgozó gyáraknál, vállalatoknál, üzemeknél stb. levő katonai parancsnokság által kiállított igazolvánnyal; ellenben a nem hadieülu szolgálatokra dolgozó gyáraknál, vállalatoknál, üzemeknél stb. alkalmazott népfelkelésre kötelezettek a gyár, vállalat, üzem stb. vezetősége által kiállított és a felmentett lakhelye szerint illetékes községi előljáróság (Nagyváradon a rendőrkapitányi hivatal) által látamozott igazolvánnyal bizonyítani tartoznak, hogy az illető gyárban, vállalatnál, üzemnél stb. mely felmentésüket kieszközölte, még mindig alkalmazva vannak;

2. akik mint iparosok és vállalkozók vannak felmentve, a községi előljáróság (Nagyváradon a rendőrkapitányi hivatal) által kiállított bizonyítvánnyal igazolni kötelesek, hogy felmentésük jogcíme fennáll;

3. a különböző pénzintézeteknél, részvénytársaságoknál, szövetkezeteknél, gazdasági egyesületeknél, ármentesítési s egyéb magán vagy közéleti szolgáló társulatoknál alkalmazott egyének, az illető intézet, egyesület vagy társulat vezetősége által kiállított s a felmentett lakhelye szerint illetékes községi előljáróság (rendőrkapitányi hivatal) által látamozott bizonyítvánnyal kötelesek jogcímük fennállását igazolni;

4. az 1. 3. pont alatt fel nem sorolt egyének is felmentési jogcímük fennállását igazolni tartoznak.

5. A közszolgálatban alkalmazott, valamint az önálló mezőgazdák föld- és szőlőbirtokosok és azok alkalmazottai, akik összeírás végett ugyancsak jelentkezni tartoznak, jogcímük fennállását esupán a népfelkelési igazolványi lapjuk hátlapjára vezetett záradékolással tartoznak igazolni.

Mindezek folytán felhivom a felmentett népfelkelésre kötelezettek közzül az 1. 4. tétel alatt felsoroltakat, hogy az összeírásra való jelentkezésükkor a fentiek szerint kiállított szabályszerűen záradékolást igazolványt hozzák magukkal.

Az 1. és 3. pontok alatt felsorolt intézetek vállalatok és üzemek vezetőségét pedig felhivom, hogy az üzemeiknél, intézeteiknél, vállalatuknál felmentett összes alkalmazottak névjegyzékét a felmentettek neve, születési éve, lakcíme, alkalmazásának minősége, felmentési jogcíme és a felmentés számának feltüntetése mellett legkésőbb október hó 17-ig hozzám terjesszék be.

Az 5. pont alatt felsorolt közhivatalok a záradékolást ugyis eszközölhetik, hogy az illetőhivatalnál levő felmentett alkalmazottak számának megfelelő igazolványi és utalási lapot kérnek a katonai ügyosztálytól s azokat kitöltve s szabályszerűen záradékolva a fentjelzett határidőig beszolgáltatják.

Nagyvárad, 1915 október 9.

Eleméry Ferencz
katonai ügyi tanácsnok.

* Három liter **Családi rumot** készíthet bárki pár percz alatt a Farkas-féle családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

* **Családi rum vaniliával** vagy ananász izzel literje K. 3:20. Mindenféle likör essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1:20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Kedden: Lyon Lea.
Szerda: Lyon Lea.
Csütörtök: A tavasz.
Péntek: Kornevillei harangok. (Gyöngyi Jolán fellépte.)
Szombaton: Sybill. (Kálmán Mancsi fellépte.)
Vasárnap délután: Drótos tót.
Vasárnap este: Korzó szépe. (A Vig-színház operettjének bemutatója.)

Lyon Lea.

— **Regényes színjáték 3 felvonásban.** Irta: Bródi Sándor. —

Bródi Sándort a magyar nemzet mostani élet halál küzdelemből a galíciai zsidók sorsa ihlette meg és a magyar közönség részére a galíciai zsidók miliujében lejátszódó „regényes színjátékot” írta.

Lyon Lea egy galíciai falusi rabbi leánya. Konstantin nagyherceg a falut megszállja csapataival és kijelenti, hogy neki csak a rabbi leánya kell. Ez a nagyherceg sokat szaval, érzelg, néha még kegyetlenkedni is akarna. Az első felvonásban háromnegyedórás monológban (szegény Tóth Elek) követeli a leányt és a vége az, hogy egy üveg tokajitól elalszik. A második felvonásban kijelenti, hogy egy órán belül vagy az övé lesz a leány, vagy az egész falut elpusztítja. A falu zsidói jönnek a rabbihoz könyörögni, áldozza fel a leányt a hitközségért. A rabbi hajthatatlan. A leányhoz fordul, mintegy megerősítést várva tőle, hogy hajlandó a faluval együtt, az apjával együtt meghalni. Leában azonban erősebb az életösztön és kijelenti, hogy ő elai akar. A rabbi erre a leányt otthagyja, megszállgatja ruháit, olybá veszi Leát, mintha meghalt volna. Jön a tudós asszony, egy meglehetősen valószínűtlen jelenetben levágja Lea haját, menyasszonyi ruhába öltözteti őt, úgy várja a nagyherceget. A nagyherceget Lea egyszerűsége megalapítja és kijelenti, hogy az éjszakát kint az ablak alatt fogja tölteni. A harmadik felvonásban, a következő nap reggelén szerelmesen jön a nagyherceg Leához. Már a leány is szerelmes, meghatározta Konstantin lovagiasága. Ekkor jelentik, hogy a falut ki kell üríteni, jönnek a magyarok. Az egész orosz sereg elmenekül, csak a nagyherceg marad és mikor a magyar katonák a házhoz közelednek, öngyilkossá lesz; Lea karjaiban hal meg. A rabbi azt hiszi, hogy a leány ölte meg a nagyherceget. Elragadtatással ölelné szívére, azonban a leány kijelenti, hogy ő a nagyherceget szerette. Haragjában a rabbi leszurja a leányt.

Mint látszik, a darabnak volna drámai magja, úgy hogy lehetne belőle valóban értékes drámai alkotást kihozni. Bródi Sándor sajátos írásmódja azonban azt a drámai keretet valósággal szétválasztja és az igazi drámai anyag ugyyszólván csak töredékekben marad. Bródinál a fődolog a tendencia és ennek aldoz föl mindent. A tendencia pedig az, hogy ebben a mai nagy világégésben minden a

zsidóság körül forog. A nagyherceg maga kijelenti, hogy ha igazság volna, akkor a rabbi leánya lenne heregnő, ő pedig egyszerű ember. Hogy valami magyar vonatkozás is legyen a darabban, megdicsérik benne a tokaji bort és a rabbi sóhajva emlékezik meg róla, milyen jó dolguk is van a zsidóknak Magyarországon. Persze a magyar katonák is főleg a zsidók felszabadítása végett foglalják el a falut és vonulnak be, de már nem a Rákóczi induló, hanem a Jenő herceg induló hangjai mellett. No meg azonfelül még egy magyar vonatkozású dolog van a darabban; az első felvonásban a rabbi leánya egy mesét énekel a gödölyéről. Ez a mese a kór és a kis madárról szóló gyönyörű magyar népmesének egyszerű áttagizálása. (Lásd Arany László népmesegyűjteményét.)

Mint mondtuk, a drámai magot szét-feszíti a tendencia, és még egy: a sok szavalás. Az egész első felvonást a nagyherceg végig beszéli anélkül, hogy igazán valami történeke. A többi felvonásban is a nagyherceg annyit pózol és szaval, hogy jelleme lélektanilag kifejtés nélkül marad. Minél kevesebbet beszél valamelyik szereplő, annál jobban megajzolt jellem.

A címszerepben Lyon Lea alig szól, de mint jellem, ő a legemberibb és legértékesebb. És e mellett nem pózol. A pózolás a főhőjára Lyon rabbinak is, aki mintegy a zsidó gondolatot akarja képviselni a keresztény gondolattal szemben és ezért szaval el a többek közt a Világ stílusában egy dörögdelmes vezércikket a modern zsidóság által várt modern Messiásról, aki persze különbség lesz, mint az igazi Messiás.

Általában lélektanilag a drámai téma gyengén van kihasználva. Egymásután következnek a lélektani lehetetlenségek. Nincs lélektanilag kellőképpen megindokolva maga a drámai vezérmotívum, a nagyherceg durva vágyának átfinomítása tiszta szerelemmé. Nincs megindokolva, miért nem talál az a tiszta szerelem okosabb megoldási módot az öngyilkosságnál. Nincs megindokolva, hogy ha már a leányban szintén felébredt a viszonyszerelm, akkor miért nem megy szerelmeseivel. Miért ragaszkodik az ősi házhoz, melyből pedig atyja eltaszította, szóval az igaztan érdekes problémát Bródi fel tudja vetni, de az általa adott megoldást elfogadhatóan indokolni nem tudja. Ugy látszik sokkal nagyobb gondot okoztak neki a külsőségek, a zsidó szokások és szertartások szinpadra vivése és minél rokonszenvesebb beállítás.

Egyáltalán nem indokolt tehát az a nagy reklám, melyet egyes lapok, kivált Budapestben a háborús „magyar” irodalom e legújabb galíciai terméke mellett csaptak. Viszont annyi igaz, hogy Bródi darabjában van érték is.

Feltétlenül érték a témája, a felvetett probléma és a hősnő jellemének beállítása. Gyengéje azonban a lélektani hiányos indokolás, a kirívó tendencia és a szereplők szájába adott sok rossz vezércikk.

A nagyváradi előadással meg lehetünk elégedve. A fő női szerepet Fodor Ella játszotta és intelligenciájának, pompás szinpad rutinjának ismét ragyogó bizonyosságát adta. Őt legkevésbé fenyelezték elszavalandó vezércikkkel, alkalma volt tehát igazi jellemet festeni. Sikerült is kivált aréjátékával nagyon sokat pótolni, amit más író talán szavakban mondatott volna el hősnőjével. Fodor Ella ebben a darabban aréjátékkal és mozdulatokkal egy tragédiát játszott végig, kezdve az első felvonástól, mikor idegenszerű érdeklődéssel, majd gyűlölettel pillant a nagyhercegre és végezve a harmadikban, mikor az idegenkedő leány helyett a szerelmes nő tör ki belőle. Kitűnő nagyherceg volt Tóth Elek. Az ő feladata volt a legnehezebb. A sok szavalat közt kellett átsugározatnia egy világit, akiben tiszta szerelem is képes ébredni akkor, mikor pedig durvaságra készül. Maszkban és általában az egész alakításban pompás volt Sik Rezső Lyon rabbi. Hogy

a szertartásos mozdulatokat jól végezte-e, ahhoz nem értünk, de hogy a szerző — egyébként nem valami szerencsés — intencióit egész alakításával tökéletesen hozta ki, az bizonyos. Varsa Gyula Josue szánalmas alakját vitte színre igen jól. Tompa Béla egy eszelőst játszott ragyogó művészettel. Kár, hogy ez a kis, de megjátszásra igen alkalmas szerep is lélektani hibáktól hemzseg: bolondnak nagyon okos és okosnak egy kissé meglátszott. A tudós asszony visszatartó jelenetében Bánházy Teréz, a száz esztendő ember szerepében Farkas Pál jeleskedett.

A színház zsufolásig megtelt. A sok dikielő hidegen hagyta a közönséget az első felvonásban; a zsidó külsőségek túlhalmozása pedig egyenesen komikusan hatott. A másodikban és harmadikban azonban a szereplők pompás és sikeres igyekvése mégis hatást ért el.

A tavasz. Bródi Sándor jeles drámájának négy előadása után csütörtökön az operette személyzet A tavasz reprizét hozza színre, ez alkalommal teljesen új szereposztással.

A kornevillei harangok. Pénteken lép fel először a Szigligeti színház szinpadán mint szerződöttetett tap, Gyöngyi Jolán, a Nagyváradon oly kiváló sikerrel bemutatkozott fiatal művész, Gyöngyi Jolán Germanit játsza a pompás, közkedvelt operettben.

Legújabb táviratok.

Győzelem Tarnopol körül. Előtt ellenséges repülők. Sikeres harcok a szerb fronton.

Berlin, október 11. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Souchez, Neuville környékén és a Champagnában Le Mesniltől északkeletre visszavertük az ellenség közigránát támadásait. Harei repülőink tegnap végzetek egy nagy ellenséges repülőgéppel. Egy angol repülőgép Porsingletől keletre lezuhant. Lillétől északnyugatra Immelmanu hadnagy 4000 méter magasságban legyűrt egy két fedelű angol harei repülőgépet. Ezzel az említett tiszt rövid időn belül négy ellenséges repülőgépet pusztított el.

Ezenkívül Posune Apinál a Champagnában és a Maas magaslatokon Hakton Salfeltől nyugatra légi harcban 1—1 kétfedelű francia repülőgépet löttünk le. A Bois de Pretretől délre egy megfigyelő repülőgépet veszítettünk.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege.

Dünaburg előtt és Widsytől északkeletre visszavertük az oroszok támadásait Sinorgontól nyugatra lelőttünk egy ellenséges repülőgépet.

Lipót bajor herceg tábornagy hadserege.

Paranoviehtől keletre könnyű szerral visszautasítottunk egy ellenséges előretörést.

Linsingen tábornok hadserege.

Kuchkokavola környékén vívott lovas-harcokban az ellenséget Bezimunjá és Wiesiolacka szakasza mögé vetettük vissza. Jeziercinél az ütközetben még nem értek véget. Biolszkajavólától északra az ellenséget elűztük. Gróf Bothmer tábornok hadserege újból visszautasított erős ellenséges

13100.—H. M. eln. 18.—1915 szám.

Hirdetmény.

Az 1915. évi II. t. cz. alapján utasítottak az 1873. évtől 1896. évig bezárólag terjedő időközben született összes népfelkelésre kötelezettek, kik tényleg nem szolgálnak — kivéve az 1873. és 1874. évi születésű katonailag kiképzett A) alosztályú, valamint az 1873. 1874. és 1875. évi születésű azon népfelkelésre kötelezetteket, kik a népfelkelési bemutató szemlén alkalmasnak nyilvánítottak, de még be nem hívták — hogy összeírásuk végett a tartózkodási hely községi előjáróságánál (városi hatóságánál), községekben a körjegyzőségek székhelyén jelentkezzenek és pedig Nagyváradon a katonai ügyosztályánál (városháza II. emelet 32. sz.) 1915 évi október hó 11. napjától—október 17-ik napjáig.

A jelentkezés alkalmával a népfelkelésre kötelezettek netán birtokában levő munka könyv vagy más, a személyi adatokat feltüntető okmány, illetőleg népfelkelési igazolványi könyv vagy lap, igazolásul felmutatandó.

Az összeírásuk végett fentiek szerint jelentkezés e utasított egyének összeírásuk után az előjárásnak később közléendő rendelkezéséhez képest a folyó évi október 27-től december 31-ig terjedő időközben és helyen népfelkelési bemutató pótszemlére fognak behivatni és elővezettetni és ott alkalmasságukhoz képest osztályoztatni.

Az alkalmasok bevonulásuk idejéről hirdetmény útján nyerne értesítést.

A népfelkelésre kötelezettek a bemutató szemlére megbízható kísérelvel fognak utazni, s úgy oda mint vissza a vasuton a harmadik osztályon (gőzhajón a második osztályon) ingyen utaznak.

A magyar szent korona országainak területén tartózkodó azon osztrák állampolgárok és bosznia-hercegovinai tartományi illetőségű egyének, kik a felhívott korosztályokhoz tartoznak, hasonlóképen iratnak össze és hivatnak be bemutató pótszemlére, mint a magyar állampolgárok.

Azon népfelkelésre kötelezettek, kik a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek papjelöltjei, vagy pedig kik végzett tanulmányaik alapján a véderő törvény 21. § a értelmében az egyévi önkéntesi kedvezményre jelenleg igényel bírnak, ebbeli minőségüket a bemutató szemlén az illető intézet bizonyítványával igazolni tartoznak.

Az összeírásnál tehát a fentiek értelmében mindenkinek (tehát a volt tiszteknek is, valamint az összes fölmentett népfelkelésre kötelezetteknek is) meg kell lennie, aki a fennebb megjelölt évek valamelyikében született és nem A) alosztályú, vagy oly alkalmasnak nyilvánított B) alosztályú népfelkelésre kötelezett, ki eddig még be nem hívatott.

Ellenben a népfelkelési bemutató szemlén való megjelenés és egyuttal bizonyítalan időre a népfelkelési tényleges szolgálat alól is felmentetnek a következők:

- a) a pénzügyőrségnél tartósan alkalmazott népfelkelésre kötelezettek; — b) a vasutaknál és azok műhelyeiben, a forgalmi, pályafentartási, vontatási, műhelyi és szertári szolgálatban, továbbá a m. kir. állami vasgyárak központi igazgatóságánál és az annak vezetése alatt álló gyárakban és üzemekben tartósan alkalmazott népfelkelésre kötelezettek; — c) a posta- és távirda intézetnél, az I. cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaságnál, a magyar királyi Folyam és tengerhajózási részvénytársaságnál, a Délnémet dunagőzhajózási társaságnál, valamint egyes, a hadiforgalomban résztvevő s a cs. és kir. triezsti tengerszállítási vezetőség által külön kijelölendő tengerhajózási vállalatoknál állandóan forgalmi szolgálatot teljesítő, vagy az azokhoz tartozó gyárakban és műhelyekben tartós alkalmazásban álló népfelkelésre kötelezettek; — d) a köszénbánya munkásosztá-

gokhoz tartozó népfelkelésre kötelezettek; — e) a hadiszolgálatokról szóló 1912. évi LXVIII. t. cz. 4. § a alapján személyes hadiszolgálatokra az összeírás előtt kiállított egyének, feltéve, hogy személyes hadiszolgálatokra jelenleg is igénybe vannak véve, illetőleg rendeltetésük folytán állandó tartózkodási helyüket már elhagyták és a bemutató szemléig vissza nem tértek; — f) a határrendőrségnél állandóan és hivatásszerűen alkalmazott egyének (a szolgák kivételével) — g) a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezetek felszentelt, illetőleg felavatott és tényleg hivatásszerűen alkalmazott papjai és papi jellegű tanárai.

Az a), b), c), d), f), és g) betűk alatt említett népfelkelésre kötelezettek azt, hogy állandóan (tartósan) és hivatásszerűen vannak alkalmazva, felettes hatóságuk, igazgatóságuk stb., illetve munkásosztály parancsnokságuk, a vasutak és azok műhelyeinek alkalmazásában állók szolgálati főnökségük által szabályszerűen kiállított bizonyítvánnyal az összeírás alkalmával a községi előjáróságuk (körjegyző, városi hatóság) előtt igazolni tartoznak.

Az a), e) és f) betűk alatt említett egyének azonban csak abban az esetben igényelhetik a felmentést, ha az említett minőségükben legalább 1915. évi szeptember 15-e óta vannak alkalmazva és ez a körülmény fentemlített bizonyítványban szintén igazoltatik.

Nem tartoznak megjelenni a népfelkelési bemutató szemlén a nyilvánvalóan alkalmatlanok, az orvosok, a nyugdíjas és szolgálaton kívüli viszonyban levő katonai havidíjasok és a rokkantsági nyugdíjasok állományába tartozó egyének. A rokkantsági nyugdíjjal ellátott esendőrök csak azon esetben nem tartoznak megjelenni, ha a felülvizsgálaton mindennemű népfelkelési szolgálatra alkalmatlannak nyilvánítottak.

Azon népfelkelésre kötelezett, a ki az összeírás végett elrendelt jelentkezési kötelezettségnek nem tesz eleget, az 1915. évi II. t. c. 5 § a értelmében 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, — a ki pedig a népfelkelési bemutató szemlére szóló behívási parancsnak nem tesz eleget, karhatalommal vésztetik elő és a katonai behívás iránt tanúsított engedelmesség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t. c. 4. § a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetettik.

A hadiszolgálatokról szóló 1912. évi LXVIII. t. c. alapján annak idején kirendelt vagy ezután kirendelendő azok a 18—50 éves népfelkelésre kötelezettek, kik a fegyveres erő kötelekében teljesítenek személyes szolgálatot, illetőleg a köszénbánya munkás osztagokhoz tartoznak, az 1886. évi XX. illetőleg az 1915. évi II. t. c. alapján behívottnak tekintetnek.

Kelt 1915. évi szeptember havában.

x Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél. Szent János-utca 3. szám.

x Kiadó lakások. Ósi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári tanácsnál.

x Ingatlan eladás. Nagyteleky-utca 3. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutá-
s-áron azonnal eladó. Részletes feltételek megte-
hők Kossuth-utca 3. szám alatti Irodánkban. Hun-
gária cipőgyár r.t.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacs-
vay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Érte-
kezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

29245—1915 szám.

Hirdetmény.

A magy. kir. honvédelmi miniszter ur 15296/1915 eln. számú körrendelete szerint a háborúnak hosszú tartamával járó, a fegyverzet, lőszer és más hadianyagban mutatkozó és folyton fokozódó szükségletnek fedezése parancsoló köteletségé teszi, hogy minden egyes a fenti élt szolgáló minősített szakmunkás biztosítottassék.

Ez okból a honvédelmi miniszter ur idézett körrendeletében elrendelte, hogy a szakmunkások újból összeírassanak s ezen összeírásnál a hatóságok a legnagyobb alapos-sággal és szigorúsággal járjanak el.

Különösen szükségesnek mutatkozik az újabb összeírás azért, mert az előző összeírásoknál a szakmunkások az egyes mesterségekben belül nem voltak a specialis munkakör szerint osztályozva (pl. a régi összeírásban csupán „öntő” volt felvéve, pedig ezen szakon belül van vas, acél- és fémöntő) holott kívánatos, hogy minden munkás specialis munka köre szerint tartassék nyilván, illetve alkalmaztassék.

A ministeri rendelet szerint külön külön összeírandók a 1. vasesztergályos, 2. fém-
tergályos, 3. géplakatos, 4. mű vagy egyéb-
lakatos, 5. vas szerszám készítő, 6. egyéb
szerszám készítő, 7. kovács, 8. maró, 9. vasöntő,
10. acélöntő, 11. fémöntő, 12. kazánkovács,
13. kocsigyártó, 14. műszerész, 15. precíziós-
műszerész, 16. acél hengerlő, 17. kalapács
kezelő, 18. furós, 19. kupol kemence kezelő,
20. olomforrasztó, 21. bádogos, 22. bogár,
23. ác, 24. asztalos, 25. kőműves, 26. nyer-
ges, 27. szijgyártó, 28. timár, 29. cipész, 30.
szabó, 31. szűcs, 32. kazánapoló, 33. gép-
apoló, 34. vajár-bányamunkás, 35. csillás bá-
nyamunkás, 36. egyéb specialis bányamunkás.

A szakmunkások összeírásába való fel-
vételtelre jelentkeznie kell minden 1865 évtől
1897 évig bezárólag született (18—50 éves)
népfelkelő bemutató szemlén fegyveres szol-
gálatra alkalmatlannak talált, vagy alkalmassá-
guk folytán bevonult és később tényleges
szolgálatból elbocsátott s a fenti szakmában
dolgozó B) alosztályú népfelkelésre kötele-
zettnek.

Mint hogy az 1873. évtől 1896. évig bezá-
rólag terjedő időben született azon összes
népfelkelésre kötelezetteknek akik a sorozás-
kor vagy szemlén alkalmatlannak találtak
vagy alkalmasságuk folytán bevonultak
és később a tényleges szolgálatból alkalmat-
lenségük folytán elbocsátottak a 13100/1915
eln. számú honvédelmi miniszteri rendelet
folytán kiadott külön hirdetmény szerint a
városi tanács katonai ügyosztályánál folyó
évi október hó 11-től 17-ig terjedő időben
amugy is jelentkeznie kell, ezen évfolyamokra
vonatkozólag külön felbívást nem bocsátunk
ki, miután a pótszemlére való jelentkezéskor
a szakmunkások összeírásában is fel fognak
vétetni.

Ellenben az 1897. évi születésű, valamint
az 1865 évtől 1872 évig bezárólag született
s a fenti szakmákhoz tartozó B) alosztályú
népfelkelésre kötelezetteket ezuttal felhívom,
hogy a szakmunkások összeírásába leendő
felvétel végett 1915 évi október hó 11-től
október 15-ig terjedő időben a városi tanács
katonai ügyosztályánál annál is inkább je-
lentkezzenek, mert az aki a jelentkezési
kötelezettségnek nem tesz eleget kihá-
gást követ el és 15 napig terjedhető elzá-
rással és 200 koronáig terjedhető pénzbün-
téssel büntetettik.

Nagyvárad, 1915 október 9.

Eleméry Ferencz,
katonai ügyi tanácsnok.